

Рекомендації щодо безпечного і етичного використання нейромереж, систем штучного інтелекту в освітній і самоосвітній діяльності під час реалізації ОНП "Право" в ІНД вивчення проблем злочинності імені акад. В.В. Сташиса НАПРН України. Підготовлено В. Ворожбіт-Горбатюк з використанням дизайну Canva: <https://www.canva.com/> (дата створення : 24.09.2024). Рецензовано: Гарантом ОНП "Право" Д.Євтеєвою,

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОРАДЧИЙ БЛОК

БЕЗПЕКА НА ЗАСАДАХ ПРОЗОРОСТІ І ПОПЕРЕДЖЕННЯ РИЗИКІВ

Регулярний моніторинг умов використання сформованого продукту, політики конфіденційності, відповідності правил користувача і алгоритмів збереження даних чинному національному законодавству, у тому числі в частині недопущення роботи з ресурсами, які мають певне відношення до держав-агресорів, держав - спонсорів тероризму, інших ризиків.

ВІДПОВІДАЛЬНЕ КОРИСТУВАННЯ ЦИФРОВИМИ СЕРВІСАМИ

- Використання штучного інтелекту: переваги та ризики. Рекомендації Уповноваженого. (04/06/2024).
- Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту у сфері медіа. 2024.
- Біла книга з регулювання ШІ в Україні. (червень 2024).
- Права людини в епоху штучного інтелекту: виклики та правове регулювання. (2024).

01

ЗАКОННІСТЬ І ПРАВОВА ОБІЗНАНІСТЬ

- Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. No 1556-р.
- Про захист персональних даних. Закон України. Документ 2297-VI, поточна редакція від 27.04.2024, підстава - 3585-IX
- Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги. Закон України. Документ 2155-VIII, поточна редакція від 01.01.2024, підстава - 1909-IX
- Про авторське право і суміжні права. Закон України.
- Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law (2024).
- Декларація Блетчлі з безпеки ШІ, 1-2 листопада 2023 р.

02

03

ЕТИЧНІ НОРМИ

- Рекомендація CM/Rec(2020)1, 8 квітня 2020 р. Комітетом міністрів РЄ для держав-членів щодо впливу алгоритмічних систем на права людини.
- Угода лідерів G7 щодо Керівних принципів і Кодексу поведінки щодо штучного інтелекту (2023)

04

05

УДОСКОНАДЛЕННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. (2021)
Концептуально-референтна Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників (проект, 2021)
Курси для самоосвіти у відкритому доступі: Цифрова безпека на персональному рівні. Дія. Освіта.О. Давидова. Інформаційно-цифрова компетентність: добросовісне використання відкритих електронних джерел у педагогічній діяльності ; Штучний інтелект - асистент вчителя у новому навчальному році

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІТЬ

ПІД ЧАС ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖ І СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ВИКОРИСТОВУВАТИ НЕЙРОМЕРЕЖІ І СИСТЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ АКАДЕМІЧНО ДОБРОЧЕСНО, СЛІД ПОСЛУГОВУВАТИСЯ:

- СТАТТЕЮ 33 “ПРАВО ОСОБЛИВОГО РОДУ НА НЕОРИГІНАЛЬНІ ОБ’ЄКТИ, ЗГЕНЕРОВАНІ КОМП’ЮТЕРНОЮ ПРОГРАМОЮ” ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО АВТОРСЬКЕ І СУМІЖНІ ПРАВА”,
- СТАТТЕЮ 42 “АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІТЬ” ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ОСВІТУ”.
- Під час навчально-пізнавальної діяльності, у межах здійснення авторського дослідження демонструємо:

Правова культура

А) переконалися, що у Вас є права на використання створеного за допомогою штучного інтелекту контенту у вкладках “Умови для авторів”, “Умови користувача” і под., також узгодьте можливість використання такого контенту з положеннями робочої навчальної програми і силабусу конкретної освітньої компоненти згідно з навчальним планом ОНП “Право”, яку Ви опановуєте, рекомендаціями і пропозиціями наукового керівника;

Відповідальність за зміст

Б) перевірити зміст створеного контенту щодо дотримання прав людини, неприпустимості будь-якої дискримінації, несанкціонованого використання персональних даних, даних про авторів і твори, які захищені авторським правом;

Академічна доброчесність

В) використовувати відповідне маркування контенту. Наприклад: “Презентацію створено за допомогою генеративних інструментів штучного інтелекту ”Магічні дизайни для презентацій” : <https://www.canva.com/> (дата створення: 00.00.0000 р.);

Г) сформувати бібліографічний опис створеного контенту, наприклад, за стилем АРА треба зазначити елементи: автор, дата, назва чи тип контенту, джерело. Детальніше: Як цитувати ChatGPT (7 квітня 2023 р).

<https://apastyle.apa.org/blog/how-to-cite-chatgpt>
Бібліографічний опис за ДСТУ 8302:2015 можна сформувати за допомогою сервісу [Grafati](https://www.grafati.com/).

ПОРАДИ ЕТИЧНОГО ЗМІСТУ

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ НА ЛЮДИНУ, НАДІЙНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Під час вибору системи штучного інтелекту для реалізації навчально-пізнавальних завдань звертати увагу на (перелік аспектів не вичерпний):

1. **Прозорість і підзвітність** політик і умов використання сервісу чи застосунку.
2. **Дотримання прав людини**, відповідний нагляд і можливість звернення зі скаргою про порушення прав людини.
3. **Технічну надійність і безпеку використання** ліцензованого програмного забезпечення.
4. **Правила конфіденційності** й алгоритми управління даними.
5. Інструменти й можливості **забезпечення суспільного та екологічного благополуччя, інформаційної гігієни.**
6. Інструменти й можливості перевірки правильності, вірогідності даних у згенерованому контенті, **забезпечення різноманітності, рівності і справедливості.**
7. **Доцільність використання** системи штучного інтелекту для досягнення завдань забезпечення якості освіти у межах опанування конкретної освітньої компоненти.

ГАЙД РЕСУРСІВ

Для організації освітнього процесу: ZOOM (для супроводу субтитрами, виконання конспекту, формування резюме). Canva (для синхронних і асинхронних навчальних взаємодій, підготовки презентацій, візуального контенту), Padlet (для комунікації, проєктної роботи, презентування результатів, об'єктивації оцінювання), Microsoft Copilot, Google Classroom (для синхронних і асинхронних навчальних взаємодій).

Пошук ідей, медіа, зв'язок з громадськістю: ChatGPT, GPT-4, Gemini, Google Cloud - творення контенту за запитом.

Аналітика матеріалів, робота з текстами, розвиток критичного мислення і професійного мовлення: deepl - перекладач, claude - обробка текстових документів у звіт, quillbot - генератор цитат, перефразувальник.

Робота в спільноті: <https://otter.ai/> - запис розмови по телефону у вигляді тексту, <https://evizitka.cc/> - для комунікації, <https://gamma.app/> - організації спільної роботи.

Інклюзивний супровід навчального процесу: Lookout - читання вголос коротких текстів, сортування пошти, комп'ютерний зір для ідентифікації об'єктів навколо людини, Seeing AI - камера, яка говорить.

Тренажери, мотиватори, спілкування - <https://character.ai/>, Adobe Make Animations - створення анімованого відео, Invideo AI - створення навчальних відео, соціальних роликів.

Педагогічний суфлер: Formative AI - створення оригінальних цифрових завдань, організація самостійної роботи, зворотного зв'язку із здобувачами, Poe.com - робота з документами, Slidesgo AI Presentation Maker - генератор презентацій на певну тему, Tutor AI - генератор онлайн-курсів і тестів до них.

Психологічна підтримка: Woebot - для підтримки психічного здоров'я, Kairos - ресурс для відстеження показників емоцій, Ellie - віртуальний інтерв'юер для визначення депресивних станів, Elomia Health - віртуальний психолог, який супроводжує і формує досвід самопомоги, Wusa - сервіс надає анонімну підтримку, сприяє розвитку самоконтролю та розвитку навичок емоційної стійкості.

Супровід професійної діяльності: <https://youcontrol.com.ua/university/> - робота з відкритими даними, аналіз ділового середовища, збір і аналіз даних розслідування, OSINT - розвідка на основі відкритих джерел, <https://opendatabot.ua/> - аналітика державних даних для громадян та бізнесу, <https://zakononline.com.ua/> - аналітично-правова система, інтелектуальний пошук на основі функціоналу Єдиного державного реєстру судових рішень, офіційного порталу ВРУ та інших звичних для правника ресурсів.

ВЧІТЬСЯ І ТВОРІТЬ, ПОСЛУГОВУЮЧИСЬ АКАДЕМІЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І ЛЮДЯНІСТЮ!